

Ekologické souvislosti vpádu

asijské
SRŠNĚ
do Francie

Pokusme se definovat příčiny stavu, jaký příchodem sršně *Vespa velutina* na náš kontinent nastal a co je pravděpodobně hnací silou jejího šíření? Jak si vysvětlit, že se tato sršně úspěšně etablovala na novém území a z jakého důvodu se tak vehementně a cíleně zajímá o včely?

KLIMA

Klima jižní Francie je této sršni příznivě nakloněno. Brzdou jejího rozvoje rozhodně nebude.

V této souvislosti si položíme otázku, jak by všechno asi dopadlo, kdyby čínské plavidlo s bonsajemi (nebo s čím vlastně to připlulo?) nepřistálo ve Francii, ale završilo svou plavbu po moři v přístavu na Islandu nebo v Grónsku.

Jistě si dokážeme odpovědět snadno a rychle: Vůbec nic by se nestalo, nic by se nedělo. Tamní klima by sršni návštěvníci hned zpočátku pěkně zastavilo v „rozletu“. Životní pout *Vespa velutina* by tam skončila.

POTRAVNÍ NABÍDKA

Zcela jasně se rýsuje, že dalším rozhodujícím faktorem se stala potravní nabídka – její pestrost a reálná dostupnost.

S tímto faktorem úzce souvisí možnost přivést na svět potomstvo a přitom udržet vysoký reprodukční standard živočišného druhu.

Za prvé:

Poměry v Asii skýtají mnohem větší a pestřejší potravní nabídku než v Evropě. Celoročně bohaté zastoupení všech možných hmyzích druhů je v prostředí tropických pralesů a džunglí naprostou samozřejmostí. Lze proto mluvit o množstevním a kvalitativním přebytku potravy.

Za druhé:

Všichni se asi shodneme na tom, že čím početnější je živočišný druh, tím větší zájmové území si k životu nárokuje a v něm taky usiluje o dominanci (tj. snaží se potlačit jiné druhy).

Za třetí:

V asijské domovině drželo sršně *Vespa velutina* na uzdě široce rozvinuté konkurenční prostředí. To ji nedovolilo rozvinout své potenciální schopnosti. Je známo, že i druhy sobě podobné – žijící vedle sebe a mající totožné stravovací návyky, využívající stejné potravní nabídky – se od sebe liší svými vlastnostmi (tedy silou, energií, životaschopností, tvořivostí, schopností improvizovat) a utajenými dovednostmi (jež se nedokážou navenek projevit, dokud funguje konkurence, protože právě ona neumožní chovat se tak, jak by se chovat chtěly).

Naproti tomu při nedostatku konkurence nebo její úplné absenci se takový druh zaskví v plné „tvůrčí“ síle.

Za čtvrté:

Potvrzuje se, že invazní živočich, jenž se umí prosadit v novém prostředí a dokáže

v něm obstát, vykazuje vždy mnohem vyšší vitalitu, energii a schopnosti, než přítomné druhy zafixované jako součást původních biotopů. Každý libovolný tvor se prezentuje navenek takovou energií a silou, jaká je mu geneticky dána a jaká je v daném biotopu konkurencí tolerována.

JAKÁ JE TEDY SITUACE?

Je zcela jasné, že sršně *Vespa velutina* se ocitla v podmínkách diametrálně odlišných, než na jaké byla doma zvyklá.

- Z oblasti nadbytku potravy se dostala do prostředí potravní nouze.
- Navíc se zde nestřetla ani s dostatečně vážnou konkurencí.

Není nic nového na tom, že intenzivní zemědělská politika Evropy, lány monokultur obilí, kukuřice, řepky a ostatních zemědělsky nosných plodin, jsou povážlivě chudé na drobnou hmyzí faunu. Zdevastovaná zemědělská krajina, chemii poničené biotopy venkovských oblastí s chronickým nedostatkem hmyzí kořisti, kde je deficitní pastva nejen pro včely, ale i pro ostatní hmyzí zástupce, příchodem nového tvora, enormně závislého na hmyzí potravě, situaci dokázaly vyhrotil.

Staly se náhle odpálenou bombou. Nájezdník byl přinucen reagovat na změnu, pozměnil svůj zaběhlý jídelníček a způsob chování, jak to vyžadovalo nové prostředí. Můžeme jen konstatovat, že se předvedl úplně jinak, než se zatím projevoval ve své domovině, kde se na včely nikterak zvláště nesoustřeďoval a včelstva bezohledně nedevastoval.

CO Z TOHO PLYNE

Množství potravy v evropských poměrech je pro zmíněného tvora nedostatečné. Aby dokázal přežít, vrhá se na včelstva jako na zdroj poměrně snadno dostupné kořisti.

Ocitl se v prostředí, kde mu nikdo v jeho rozvoji nekladl vážný odpor. Proces přírodní samoregulace (tj. nalezení rovnovážného stavu) se pro krátkost času ještě nestačil aktivovat. Jeho funkce se zřejmě projeví až s časovým zpožděním.

Do té doby neočekávejme změnu životní strategie tohoto tvora a ani nic nového se v této záležitosti nestane, pakliže lidský faktor něco převratného nedokáže vymyslet. Příroda na nečekané revolučně laděné změny nereaguje hned, nespěchá a spíše vyčkává, je nakloněná evoluci.

Ing. Bohumil MĚŠTAN

(Autor je specialistou na ochranu komunálních, potravinářských a zemědělských prostor před obtížnými živočichy.)

Kontakt na autora:

mestan.ing@atlas.cz

Předchozí články k tématu:

- Roj sršně východní vyplení úl za den (Včelařství č. 11/2009, str. 344 – 346)
- Co jsou žluté nohy zač? (Včelařství č. 1/2010, str. 24 – 27)